

REFERAT

Fra:	KS administrasjonen	Dato:	30.05.2017
Til:	Kommunesektorens etikkutvalg	Dokument nr.:	15/00849-37
Kopi til:			

Referat fra møte i Kommunesektorens etikkutvalg 11. mai 2017

Tilstede

Tora Aasland
Toril Eeg
Anne Hafstad
Tor Dølvik
Katalin Nagy
Lene Conradi
Paul Leer-Salvesen

Forfall:

Camilla Dunsæd
Nils Røhne

Fra KS-administrasjonen

Lise Spikkeland
Anne Margrete Fletre
Christine Haga Sørli
Hilde Ravnaas, sak 8

5/17 Godkjenning innkalling, sakliste og referat

Innkalling og sakliste til møte, samt referat fra 8. februar godkjent

6/17 Ytringsfrihet og varsling i norske kommuner og fylkeskommuner

Sissel Trygstad og Anne Mette Ødegård fra FAFO presenterte hovedfunn fra rapport om ytringsfrihet og varsling i kommunal sektor som er gjennomført på oppdrag fra KS. Presentasjonen følger referatet. Noen spørsmål som er stilt: hva preger ytringsbetingelsene i kommunal sektor, og benyttes varslingsretten? I tillegg har FAFO gjennomgått varslingsrutiner i 50 kommuner.

Momenter fra diskusjonen

Utvalget anbefaler at kommunenes systemer rundt varsling har maksimal åpenhet. Erfarer at nyansatte som får utlevert varslingsplakat sammen med arbeidsavtale, likevel svarer at de ikke kjenner kommunens rutiner. Viktig at varslingsmottak har legitimitet, både mottak i linja og ev andre kanaler. Utfordring at varsler sitter med inntrykk av at det ikke hjalp å varsle – viktig å gi tilbakemelding til varsler i en egnet form. Innbyggere som «varsler» til folkevalgte om kommunens ansatte kan være krevende å håndtere selv om de ikke er varsler i lovens forstand. Viktig å ha mulighet til å varsle anonymt, selv om det har noen klare utfordringer.

Funn fra rapporten brukes inn i arbeidet med å revideres KS veileder om varsling. Se mer i diskusjonen nedenfor.

7/17 Innspill til revidert veileder fra KS om varsling og yringsfrihet

Solfrid Vaage Haukaas og Cecilie Sæther, KS advokatene, utfordret etiklutvalget til å gi innspill til veilederen. Å omtale yringsfrihet er krevende – behov for høy presisjon fordi om noe omtales feil kan det gi feil praksis. Understreker at målgruppe for veilederen er arbeidsgivere i kommunesektoren - de som har ansvar for å implementere prosessen i kommunen. Veilederen skal utformes med tanke på at rutiner rundt varsling og yring må bearbeides i hver enkelt kommune, veilederen er ikke en «klipp og lim» oppskrift.

Momenter fra diskusjonen

Viktig å ha med endel om yringsfriheten, at de som ytrer seg må møtes med åpen dialog. Bør henviser tydelig til lovforarbeidene til yringsfrihetskommissjonen. Nivå på språk og innhold treffer målgruppa «arbeidsgivere» godt slik veilederen er skrevet nå. Viktig at det legges opp til at kommunene selv har en prosess i egen virksomhet – for å sikre eierforhold i egen kommune. Teksten pt er lesbar og et godt utgangspunkt for egne diskusjoner. Spørsmål om veilederen også er rettet mot/kan brukes av kommunens selskaper? Kommunestyrenes eiermelding bør si noe om varsling i selskapene. Bør ha med noe om når varsel gjelder rådmannen, og når det politiske nivået må håndtere varselet – altså hvordan skal vi hjelpe ordfører i å håndtere et varsel? Noen alternativer da kan være å ha eget varslingssekretariat uavhengig av linja, eller å oppnevne setterrådmann? En veileder fra KS bør oppfordre til at det varsles i ordinære kanaler, men at det bør være en alternativ kanal. Spørsmålet om nasjonalt varslerombud kan være en god idé, det bør være et tema for vurdering, men ikke en del av veilederen. Lokale ombud kan bli u håndterlig og for krevende, særlig i små kommuner.

Veilederen bør definere hva som er varsling, avvik osv. Kanskje ikke god idé å trekke inn kontrollutvalget, de bør heller få en årlig gjennomgang av erfaringene – hvor mange saker og hvordan er det håndtert. Det bør også kommunestyre ha.

Etiklutvalget trekkes gjerne inn i videre diskusjoner om veilederen.

8/17 FOU Etisk standard i kommunesektoren - status og verktøy

Oslo Economics er tildelt FOU oppdrag og presenterte prosjektet som skal pågå fram til januar 2018. Presentasjonen følger vedlagt. Prosjektet er i en oppstartsfasen skal resultere i en kartlegging av status i kommunene og et verktøy for å vurdere etisk standard: «slik kan man jobbe med etikk i kommunen».

Etiklutvalget er referansegruppe for prosjektet, det innebærer å ha en rådgivende rolle med utgangspunkt i utvalgets ståsted. En egen prosjektgruppe i KS-administrasjonen har den løpende dialogen i prosjektet. Oslo Economics kommer tilbake til utvalget i møtene høsten 2017.

9/17 Etikk i kommunal planlegging

Som en oppfølging etter møte 28. november i fjor ble la KS-administrasjonen fram et notat om temaet «Etikk i kommunal planlegging». Kort gjennomgang av notatet og ønske om at temaet tas opp igjen i neste møte. Lene og Toril utfordres til å innlede om etiske utfordringer i rollen som hhv ordfører og rådmann når det gjelder kommunal planlegging. En generell utfordring er at det i mange byggesaker så er muligheten for å utøve skjønn i hht Plan- og bygningsloven er knyttet til juridisk skjønn, og ikke politisk skjønn. Det må arbeides mer med det framlagte notatet, beskrive prosesser og eksempler, og senere vurderes om eller hvordan et slikt notat skal følges opp. Utvalget utfordres til å komme med flere eksempler på at etiske utfordringer i planlegging.

10/17 Kommunerevisjon – uavhengig og tillitsbyggende

Nina Neset, leder i Romerike revisjon og medlem av kommunelovutvalget innledet om muligheter og utfordringer ved ulike løsninger for kommunal revisjon – kommunalt/interkommunalt eller å konkurransesutsette. En lovendring i 2004 åpnet for at kommuner kan konkurransesutsette revisjon. I den

forbindelse kom også bestemmelser om kommunerevisors uavhengighet, omtalt i Ot prop i tilknytning til loendringen. Det kan være utfordringer knyttet til begge løsninger, men krav til både kompetanse og trygghet gjelder uavhengig av løsning. Revisor skal selv ha system og stille spørsmålet: er det noe som truer min uavhengighet?

Verken i KMD eller i kommunelovutvalget har spørsmålet om konkurranseutsatt vs egen revisjon vært tema som er viet spesiell oppmerksomhet. Lovutvalget var opptatt at kommunene måtte ha valgfriheten

Momenter fra diskusjonen

På spørsmål om hva skal til for at revisjonen skal fungere godt svarte Neset at en må forvente av revisjon at denne fanger opp dersom det hersker ukultur i kommunen. Videre at en revisor må følge utviklingen, evne å fange opp hvor kommunen har sine utfordringer, og allokere sine ressurser der det er behov for det. Flere perspektiver ble trukket frem; man må være bevisst på hva det vil si å være i en konkurransesituasjon. Det er kontrollutvalget som har revisjonen på anbud, ikke kommunestyrene, og det er ofte i samarbeid med flere kommuner, det er ikke noe problem. Kanskje det er lurt i seg selv å skifte revisor av og til. Binding mellom revisor og kontrollutvalg kan bli tett.

Etikkutvalget ga uttrykk for at det var en nyttig orientering og samtale om temaet. Utvalget ser ikke noe behov for ytterligere å følge opp spørsmålet om revisjon og uavhengighet.

11/17 Eventuelt

- Neste møte er 14/9. Da får utvalget besøk av Herwig van Staa, talsmann for saker om etikk og transparens i Europarådets kommunalkongress og lokalpolitikere i Østerrike.
- Deretter 23. november i Sandnes. Det legges ikke opp til overnatting så sant det ikke kreves for å nå fram.

Møte ble avsluttet ca kl. 15